

מדוע מתלפח הגבול הישראלי-סורי ליד שפך הירדן לכינרת - דווקא עכשיו

תותחים באלמגור

כימה ישראל להכליל גם את עין-גב, ש- מעולם לא נכבשה עליידי הסורים, בתוך השטח המפורז.

באזור המפורז נכלל כל השטח הישראלי שממזרח לכינרת, צפונה מצמח, גם רצועת החוף של הכינרת, ברוחב של 10 מטר, למרגלות השטח הסורי שממזרח לכינרת, נחשבת כאזור מפורז.

אזור מפורז נוסף נמצא ליד דן בצפון, כשאורכו הוא כ-4 ק"מ ורוחבו — במקום הרחב ביותר — 2 ק"מ.

לגבי גקודה אחת בלבד אין מחלוקת — שלשני הצדדים אסור להחזיק כוחות צבא בתוך האזור המפורז. לגבי כל שאר ה- בעיות שמעוררים השטחים המפורזים, חל- קות הדיעות בין שלושה גורמים: ישראל, סוריה והא"ם.

ישראל רואה באזור המפורז חלק משטח הריבונות, שמלבד תנועות צבא, מותר לה להשתמש בו כרצונה. הא"ם והסורים תובעים מצב של סטאטוס קוו לגבי האזור המפורז, מחייבים את השארת המצב כפי שהיה קיים בעת תתימת הסכם שביתת- הנשק. כלומר: לכל צד מותר לעבד בשטח המפורז רק את אותן האדמות שהוחזקו בידו בעת תתימת ההסכם.

גבול האזור המפורז לא נקבע אף פעם בשטח עליידי מדידות מדויקות. אין שום סימון בשטח המהנה את קו האזור המפורז. הגבול שורטט רק על גבי מפות לפי נקודות ציון, אך מיפוי זה גורם לעיתים קרובות לחילוקי דיעות.

זהו הקו למרבית התקריות הפורצות מדי פעם לאורך הגבול הסורי, בכל פעם שנדמה לסורים כי ישראל מנסה לעבד שטחים או לבצע עבודות פיתוח בתוך ה- אזור המפורז, בניגוד למה שהוסכם בהסכם שביתת-הנשק, פותחים חייליה באש.

ישראל, לעומת זאת, רואה מחובתה ל- הפגין את ריבונותה לגבי האזור המפורז, דחקה בצורה של ביצוע עבודות פיתוח ו- עיבוד שטחים, כי בגבול זה, בו לא קיים למעשה כל גבול, קובעת רק האומה ה- מעובדת, או דרך הפטרולים של משמרות צה"ל ומשמר הגבול, את קו הגבול.

★ ★ ★

חזרה צבאית

לא תמיד נשמר גם קו האזור ה- מפורז עליידי הסורים עצמם. בכמה מקומות עיבדו חקלאים סורים שטחים ה- נמצאים מעבר לקו האזור המפורז, בתוך שטח ישראל. בדרך זו ניסו הסורים לקבוע עובדה קיימת לגבי האזור, מבלי להתחשב בהסכם שביתת-הנשק.

קל להם לעשות זאת באזורים שאינם מיושבים מהצד הישראלי. כך אירע באזור שפך הירדן לכינרת, בו לא היתה כל נקודת ישוב ישראלית עד לשנת 1961, בה הוקם ישוב-הספר אלמגור, במקום הישוב העתיק כורזים, על גבעה התולשת על כל האזור.

ב-1951 ניסו הסורים לקבוע עובדה באזור זה עליידי חזרה צבאית גסה. סיור צה"ל שסייר או באזור גילה במקרה כי יחידה סורית מחזיקה בעמדה בתל מוטילה, עמוק בתוך שטח ישראל. רק אחרי קרב עקוב מדם סולקו הסורים מהאזור, חזרו אל מעבר לקו הגבול הבינלאומי.

באזור זה מעבדים חקלאים סורים מעמק הבשחה (המשתרע למרגלות אלמגור, מזרחה לירדן) כמעט את כל השטחים הניתנים ל- עיבוד שבתוך האיזור המפורז. הם אינם מקפידים גם על פרט נוסף מן ההסכם: איסור הדיג בכינרת.

כשלושה קילומטר צפונית למקום בו נשפך הירדן לכינרת, זורם הירדן בתוך האזור המפורז. צפונית משם, לאורך קילומטר וחצי, הוא זורם בתוך שטח ישראל, כשגבול האזור המפורז הוא במרחק כמה עשרות מטרים מזרחית לירדן. אולם מצב זה קיים רק להלכה על גבי המפה. למעשה שלטו הסורים עד לזמן האחרון על רצועות קרקע מתוך לשטח המפורז — עד לירדן, כי נקודה אחת, בחלקה הנקראת בשם חלקת

זהו הדחפור שבגללו אירעו השבוע חילופי יריות תותחים. לפני הדחפור נראית מכונית משקיפי הא"ם שבאו לשטח, אחרי שקיבלו לכך היתר משלטונות ישראל, כדי לבצע בו מדידות ולקבוע כי הוא אמנם שטח ישראלי ריבוני שאינו נמצא בתחום האזור המפורז.

הדחפור והמשקיפים

הפסקת האש במלחמת תשי"ח מצאה את הצבא הסורי, כצבא היחיד שהחזיק בידו שטחי כיבוש שהיו שייכים לישראל לפי מפת החלוקה של הא"ם. בעוד שבחלק הארי של הגבול התבטאה חזירה זו בתח" זקת עמדות במרחק של קילומטר לערך מקו הגבול הבינלאומי, הרי שבאזור אחד, אזור משמר-הירדן, החזיק הצבא הסורי בראש- חץ, שקצהו נמצא כחמישה קילומטר מקו הגבול הבינלאומי, ליד איילת-השחר. היה זה ראש-חץ דמוי משולש, שבסיסו, במקום ביל לירדן, התמשך לאורך של כ-8 ק"מ. בהסכם שביתת-הנשק שנחתם בין ישראל וסוריה, הסכימו הסורים לסגת אל מעבר לקו הגבול הבינלאומי. אולם האזור שהוחזק על ידם לאורך הגבול הוכרז כאזור מפורז. הסכם זה כלל ויתורים משני הצדדים. כך למשל, חמורת ויתורים מצד הסורים, הסי

דקת היריות והפעולות שקדמו להן. אך הפעם הייתה לתקרית אלמגור משמעות מיוחדת. היתה זו הפעם הראשונה בה הפעילו הסורים את נשקם בשל עיבוד שטחים באזור הנמצא כולו בתחום הריבוני המלא של ישראל, ואשר שייכותו לישראל אינה שנויה כלל במחלוקת. והיתה זו הפעם הראשונה בה התנהל הקרב באזור בו יש לישראל עליונות טאקטית ברורה ומוחלטת. עליונות שחסרה לה בשאר חלקי הגבול הסורי.

★ ★ ★

גבול ללא גבול

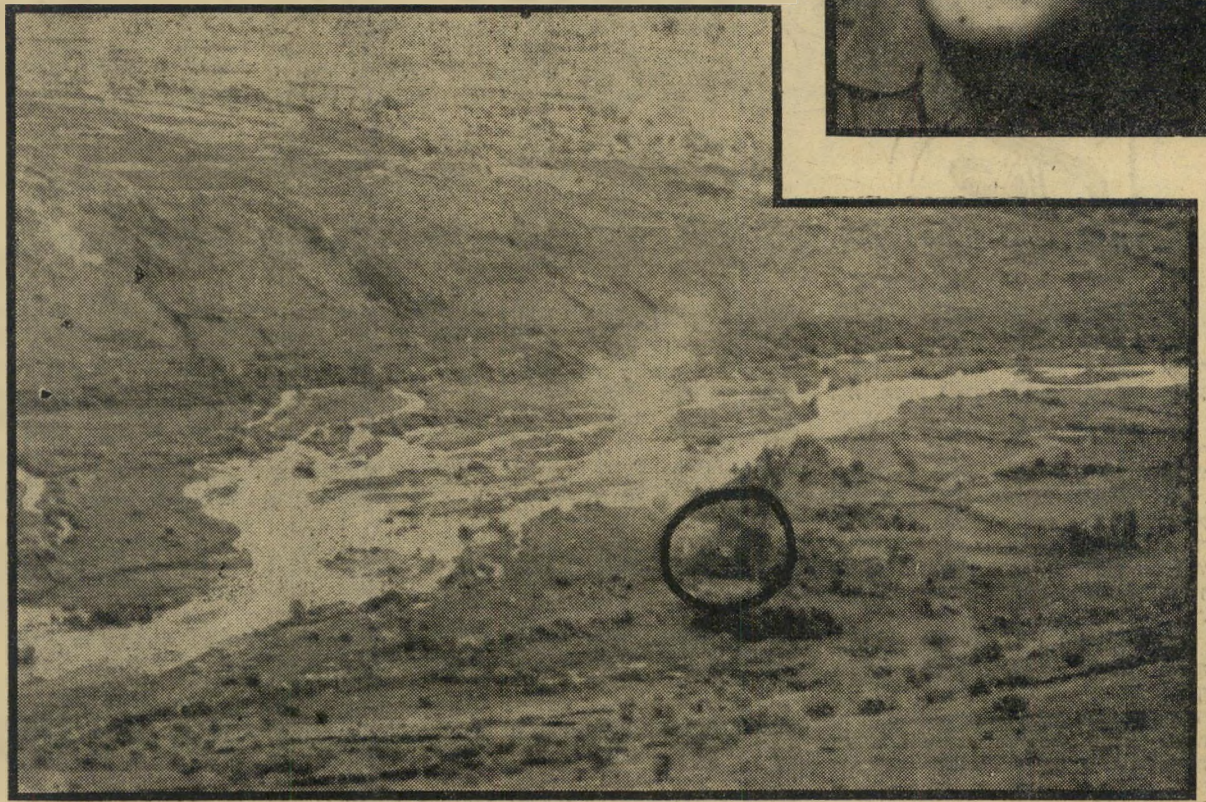
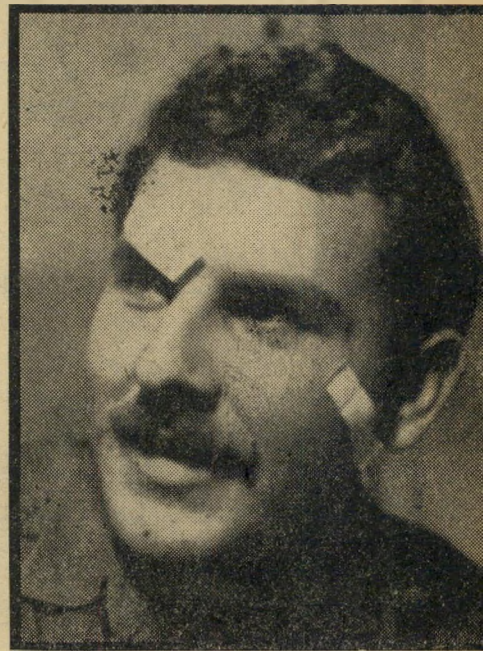
כדי להבין את הרקע לקרב התותחים באלמגור, יש להבין את ייחודו של הגבול בין ישראל וסוריה, ייחוד המבדיל אותו משאר הגבולות של ישראל ושכנותיה.

לתותחים נמדדו שוב את רשות הדי- גבור בגבול הסורי. במשך כמה ימים התנהל השבוע בגבול דורשיח בשפת הפגזים. אחרי ארבעה חודשים של שקט יחסי, מאז הקרב הגדול ליד תל-דן, שוב התחמם הגבול הישראלי-סורי.

ההתלקחות החלה ביום השלישי בשבוע שעבר, שעה שמוצבים סוריים באזור שפך הירדן לכינרת, פתחו באש לעבר דחפור ישראלי שעסק בעבודות הכשרת קרקע כי קירבת הגבול. למחרת חזרו היריות ו- נשנו. אל הנשק הקל, רובים ומקלעים, צרפו הפעם הסורים גם אש של תותח ללא-רתע. פגז של תותח זה פגע בקירבת הדחפור, ונהגו נשרט קלות בפניו. הפעם הרשבה לסורים אש חזקה, ששיחקה את עמדותיהם ואיפשרה לדחפור להמשיך בעבודתו.

חילופי היריות באזור זה נמשכו גם השבוע, כאשר צה"ל הפעיל, כתגובה ליריות הסורים, אש של תותח טאנק.

לכאורה לא היה בכך כל חוש. תקריות מסוג זה לאורך הגבול הסורי הפכו כבר לעניין שבשיגרה. כמו תמיד, היו גם ה- פעם לשני הצדדים טיעונים עקרוניים להצ-

החלקה בת 500 הדונאם אשר עובדה עד כה בידי הסורים, ושבעיבודה החלו אנשי אלמגור השבוע. למעלה נראה הטריטוריסט של משק אלמגור, אחרי שנפצע בפניו מרסיסי הפגז שנורה מהצד הסורי.

השנן המיתר במרכז התמונה עולה בעקבות פגז שנורה לעבר הדחפור הנמצא בתוך קבוצת העצים שבתוך המעגל השחור. השטח מימין הוא

פגז לדחפור